

UCHWAŁA NR 316/LIX/2023
RADY POWIATU GORZOWSKIEGO

z dnia 21 czerwca 2023 r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania Zarządu Powiatu Gorzowskiego z realizacji w latach 2021-2022 „Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2024”.

Na podstawie art. 12 pkt. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 ze zm.) w zw. z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie Zarządu Powiatu z realizacji w latach 2021-2022 „*Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2024*”, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Gorzowskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu

Grzegorz Zapytowski

Załącznik do uchwały Nr 316/LIX/2023

Rady Powiatu Gorzowskiego

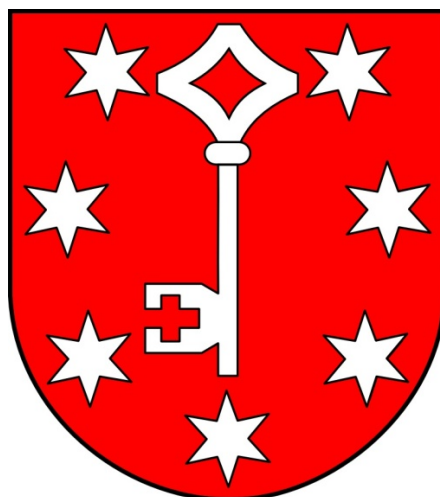
316/LIX/2023

z dnia 21 czerwca 2023 r.

Gorzowskiego

z dnia 21 czerwca 2023 r.

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU POWIATU
GORZOWSKIEGO Z REALIZACJI
„PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI POWIATU
GORZOWSKIEGO NA LATA
2021-2024”
ZA LATA 2021-2022**

Gorzów Wielkopolski, maj 2023 r.

Wstęp

Głównym celem sporządzenia niniejszego dokumentu jest wywiązanie się przez Zarząd Powiatu Gorzowskiego z obowiązku określonego w art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, tj. złożenie sprawozdania z realizacji Programu opieki nad zabytkami w Powiecie Gorzowskim za lata 2021 – 2022.

Obowiązek opracowania i wdrożenia programów opieki nad zabytkami wynika z art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840).

Celem programów opieki nad zabytkami zatwierdzanych przez samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne jest:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- 2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- 5) podejmowanie zadań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem zabytków.

W świetle powyższych wytycznych, opracowano dokument, przedmiotem którego jest ochrona dziedzictwa kulturowego znajdującego się w granicach administracyjnych Powiatu Gorzowskiego.

Po uzyskaniu pozytywnej opinii Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Rada Powiatu Gorzowskiego uchwałą nr 186/XXXIV/2021 z dnia 27 września 2021 roku przyjęła „Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2024”. Program został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego z dnia 14 grudnia 2021 roku, poz. 2129.

W sprawozdaniu ujęto działania podejmowane w celu ochrony dziedzictwa kulturowego na tym terenie, wynikające z przyjętych w Programie głównych priorytetów i kierunków ich działań, którymi są:

PRIORYTET 1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Gorzowskiego. Kierunki działań:

- zatrzymanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

PRIORYTET 2. Nowoczesne zarządzanie zasobem dziedzictwa kulturowego. Kierunki działań:

- działania organizacyjne i finansowe związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.

PRIORYTET 3. Działania promocyjne i edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych w celu budowania tożsamości kulturowej oraz promocja zewnętrzna wartości kulturowych regionu.

Kierunki działań:

- zapewnienie szerokiego dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym powiatu,
- edukacja społeczności lokalnej w kwestii znaczenia dziedzictwa dla regionu,
- wspieranie rozwoju turystyki.

Kierunki Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami są realizowane poprzez wspólne działania władz samorządowych, właścicieli oraz zarządców obiektów i organizacji pozarządowych.

Poniżej przedstawiono podjęte działania w ramach realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego Powiatu Gorzowskiego do założonych priorytetów:

Realizacja kierunków działań i zadań Programu

Priorytet 1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Gorzowskiego.			
Kierunki działań	Zadania	Podmiot realizujący/ współdziałający	Krótki opis podejmowanych działań
zatrzymanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy ich stanu zachowania	– planowe i systematyczne realizowanie zadań samorządu powiatowego w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz prawa budowlanego	Powiat Gorzowski	Działania podejmowane na bieżąco wg. potrzeb.
	– monitoring realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami – sporządzanie w cyklu dwuletnim sprawozdań z realizacji Programu (art. 84 ust. 5 ustawy)	Powiat Gorzowski	Sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami za lata 2021-2022 zostało przygotowane.
	– współpraca z samorządami gminnymi w zakresie ochrony zabytków	Starosta Gorzowski	Działania podejmowane na bieżąco wg. potrzeb.
	– opracowanie i uchwalenie gminnych programów opieki nad zabytkami przez wszystkie gminy Powiatu Gorzowskiego	Burmistrzowie i wójtowie gminy Powiatu Gorzowskiego/ LWKZ, Powiat Gorzowski	<p>Santok – Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026 został przyjęty uchwałą nr LIII/464/2022 z dnia 14 grudnia 2022r., dodatkowo utworzona jest gminna ewidencja zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych.</p> <p>Lubiszyn - nie uchwalono gminnego programu nad zabytkami.</p> <p>Deszczno – Gminny Program Opieki nad zabytkami na lata 2022-2025 został przyjęty uchwałą nr L/494/22 Rady Gminy Deszczno z dnia 24.10.2022r.</p> <p>Kłodawa – Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021 – 2024 został zatwierdzony uchwałą rady Gminy Kłodawa nr XXVIII/254/2021 z dnia</p>

			<p>02.06.2021 r. Kostrzyn nad Odrą – posiada opracowany gminny program opieki nad zabytkami na lata 2018-2021 przyjęty uchwałą nr XL/326/18 Rady Miasta Kostrzyn nad Odrą z dnia 28.06.2018 r.(nieaktualny już, z uwagi na aktualizację od 2022 r. kart adresowych zabytków nieruchomości ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków, opracowane GPO wydłuża się w czasie) Witnica – nie uchwalono gminnego programu nad zabytkami. Bogdaniec – posiada Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026, przyjęty uchwałą nr XVI.339.2023 Rady Gminy Bogdaniec z dnia 20.03.2023r.</p>
	<p>– utworzenie i prowadzenie gminnych ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, zgodnie z obowiązującym prawem, przez wszystkie gminy Powiatu Gorzowskiego</p>	<p>burmistrzowie i wójtowie gmin Powiatu Gorzowskiego / LWKZ, właściciele zabytków, Powiat Gorzowski</p>	<p>Bogdaniec – gmina Bogdaniec ma uchwalony Gminny wykaz zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy. Kostrzyn nad Odrą, Lubiszyn – posiada utworzoną gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości wraz z dokumentacją fotograficzną. Kłodawa – gminna ewidencja zabytków w formie kart adresowych zabytków nieruchomości, została przyjęta Zarządzeniem Wójta Gminy Kłodawa Nr W/19/2021 z dnia 29 kwietnia 2021 roku. Santok – gminna ewidencja</p>

			<p>zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych została przyjęta drogą zarządzenia Wójta Gminy Santok nr CVII/2022 w dniu 29 listopada 2022r.</p> <p>Witnica - Gminna Ewidencja Zabytków nieruchomych nie uzyskała pozytywnej opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków niezbędnej do jej uchwalenia.</p> <p>Gmina Deszczno – Gminna ewidencja zabytków jest w trakcie zatwierdzania, obecnie rozsyłane są zawiadomienia do właścicieli nieruchomości, zgodnie z wymogiem §18b ust. 1 i 4 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.</p>
	<p>– utrzymywanie w dobrym stanie, prowadzenie robót budowlanych i prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych należących do Powiatu Gorzowskiego: zespół pałacowo-parkowy (wpisany do rejestru zabytków) w Kamieniu Wielkim (w trwałym zarządzie Domu Pomocy Społecznej (DPS) w Kamieniu Wielkim), pałac i park (ujęte w ewidencji zabytków) w</p>	<p>Powiat Gorzowski, DPS, OSZW / Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków (LWKZ), Narodowy Instytut Dziedzictwa (NID),</p>	<p>Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – w latach 2021-2022 nie prowadzono robót budowlanych i prac konserwatorskich na części zabytkowej budynku i parku. W roku 2021 była wymiana pokrycia dachowego na części przyległej do części zabytkowej pałacu. Inwestycję realizował Powiat Gorzowski.</p> <p>Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lipkach</p>

	Lipkach Wielkich (w trwałym zarządzie Ośrodka Szkolno - Wychowawczego (OSZW) w Lipkach Wielkich)		Wielkich – w latach 2021-2022 nie prowadzone były roboty budowlane, ani prace konserwatorskie w obiekcie, w tym, także parku.
	– prowadzenie prac porządkowych i pielęgnacyjnych na terenie zabytkowego parku i w otoczeniu pałacu w Kamieniu Wielkim oraz w parku i otoczeniu Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lipkach Wielkich (dawnego pałacu z XVIII w.)	Powiat Gorzowski, DPS, OSZW / LWKZ	Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – w latach 2021-2022 nie prowadzono prac porządkowych i pielęgnacyjnych w parku Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lipkach Wielkich – w latach 2021-2022 wykonano porządkowanie drzewostanu parku (przycinka drzew). Prace wykonywane były bezpłatnie we własnym zakresie.
	– aktualizacja powiatowego planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowej	Powiat Gorzowski / LWKZ	Powiatowy plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowej był aktualizowany w marcu 2022r. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych podlega corocznej aktualizacji w terminie do 31 marca każdego roku wg. stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.
podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami	– przygotowywanie ofert prac sezonowych dla bezrobotnych mieszkańców powiatu przy pracach pielęgnacyjnych	Powiat Gorzowski / Powiatowy Urząd Pracy	DPS w Kamieniu Wielkim oraz SOSW w Lipkach Wielkich nie występował do PUP w Gorzowie Wlkp. z ofertą pracy sezonowej przy pracach pielęgnacyjnych i

	i porządkowych na terenach zielonych będących własnością powiatu: parkach pałacowych, w otoczeniu pałaców (współpraca z powiatowym urzędem pracy)		porządkowych w latach 2021-2022.
PRIORYTET 2. Nowoczesne zarządzanie zasobem dziedzictwa kulturowego.			
Kierunki działań	Zadania	Podmiot realizujący/ współdziałający	Krótki opis podejmowanych działań
działania organizacyjne i finansowe związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego	– wyznaczenie w starostwie powiatowym pracownika zajmującego się problematyką ochrony zabytków i dziedzictwem kulturowym	Powiat Gorzowski	Zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami, w tym również na wypadek sytuacji kryzysowych zostały przypisane do Wydziału Inwestycji, Rozwoju i Spraw Społecznych oraz do Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego. Ponadto w starostwie nie wprowadzono odrębnych (wewnętrznych) procedur dotyczących realizacji zadań związanych z ochroną zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych.
	– ścisła współpraca z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków - Delegatura w Gorzowie Wlkp.	Powiat Gorzowski	Działania podejmowane na bieżąco wg. potrzeb.
	– w razie występujących potrzeb bieżących współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego	Powiat Gorzowski / PINB	Działania podejmowane na bieżąco wg. potrzeb.
	– coroczne rezerwowanie, w miarę możliwości, środków finansowych w budżecie powiatu na dofinansowania prac konserwatorskich i remontów zabytków będących własnością powiatu oraz na promocję dziedzictwa kulturowego	Powiat Gorzowski	W budżecie Powiatu Gorzowskiego nie rezerwowano środków finansowych na dofinansowanie prac konserwatorskich i remontów zabytków będących własnością powiatu oraz na promocję dziedzictwa kulturowego

	regionu		regionu.
	– podjęcie prac nad uchwaleniem przez Radę Powiatu Gorzowskiego trybu i zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i prace budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie powiatu	Powiat Gorzowski	Rada Powiatu Gorzowskiego podjęła uchwałę w sprawie uchwalenia zasad udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub gminnej ewidencji zabytków (nr 186/XXXIV/2021)
	– szukanie i pozyskiwanie środków finansowych na prace remontowe i konserwatorskie przy zabytkach powiatu, również ze źródeł dedykowanych problemom społecznym (DPS-y), edukacji (szkoły), kulturze (CKŚ) czy ochronie środowiska i ekologii (parki przypałacowe)	Powiat Gorzowski, DPS, OSZW, gminy powiatu, właściciele zabytków	Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – w latach 2021-2022 nie prowadzono robót budowlanych i prac konserwatorskich na budynku i w parku. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lipkach Wielkich – nie pozyskiwano środków na prace remontowe i konserwatorskie.
	– ustanowienie przez starostę, na wniosek Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, społecznych opiekunów zabytków, cofanie ustanowienia społecznych opiekunów zabytków, prowadzenie listy społecznych opiekunów zabytków, wydawanie osobom fizycznym legitymacji społecznego opiekuna zabytków a osobom prawnym lub innym jednostkom organizacyjnym pełniącym funkcję społecznego opiekuna zabytków zaświadczeń	Powiat Gorzowski / LWKZ, gminy powiatu	Wnioski nie wpływały.

	– współpraca z policją, służbami konserwatorskimi w sprawie kradzieży i nielegalnego wywozu obiektów zabytkowych za granicę (konferencje, szkolenia)	Powiat Gorzowski / LWKZ, gminy, NID, Policja	W okresie sprawozdawczym nie odnotowano kradzieży i nielegalnego wywozu obiektów zabytkowych za granicę.
podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych	– umieszczenie na pałacu w Kamieniu Wielkim – wpisanym do rejestru zabytków (będącym własnością powiatu), znaku informującego o ochronie prawnej zabytku oraz podejmowanie inicjatywy oznakowania pozostałych obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków na terenie powiatu gorzowskiego (wzór wg. rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego)	Powiat Gorzowski / LWKZ, gminy parafie, prywatni właściciele	Znak o ochronie prawnej zabytku jest umieszczony na budynku pałacu w dwóch miejscach w Kamieniu Wielkim.
	– bieżące utrzymanie i rewitalizacja przez powiat gorzowski parku pałacowego w Kamieniu Wielkim i otoczenia pałacu w Lipkach Wielkich, stanowiących własność powiatu	Powiat Gorzowski, DPS, OSZW	Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lipkach Wielkich- , Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – bieżące utrzymanie i rewitalizacja obu parków były pokrywane z bieżącej działalności jednostek.
	– popularyzowanie szlaków tematycznych, kulturowych i tras rowerowych związanych z zabytkami na stronie internetowej powiatu	Powiat Gorzowski / LWKZ	W 2021r. wspólnie z Oddziałem PTTK Gorzów Wlkp. wydano mapę historyczną „Powiat Gorzowski dawniej” W roku 2022 wspólnie z Urzędem Miasta Gorzowa Wlkp. wydano mapę rowerową Gorzowa i Powiatu Gorzowskiego.

			Oba wydawnictwa uwzględniają zabytki, na stronie internetowej powiatu znajduje się link do wersji elektronicznej mapy.
	– wspieranie na wniosek zainteresowanych podmiotów przedsięwzięć samorządów gminnych związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej	Powiat Gorzowski / gminy powiatu	Wnioski nie wpływały.
	– współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz ochrony zasobów kulturowych i przyrodniczych oraz rozwoju turystyki w powiecie	Powiat Gorzowski	W latach 2021-2022 nie realizowano takich działań.
Priorytet 3. Działania promocyjne i edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych w celu budowania tożsamości kulturowej oraz promocja zewnętrzna wartości kulturowych regionu.			
Kierunki działań	Zadania	Podmiot realizujący/ współdziałający	Krótki opis podejmowanych działań
zapewnienie szerokiego dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym powiatu	– kreowanie pozytywnego wizerunku powiatu, jako przyjaznego ochronie własnego dziedzictwa kulturowego, informowanie o możliwościach pozyskania środków finansowych, organizowanie szkoleń, konferencji	Powiat Gorzowski LWKZ, NID, gminy powiatu, właściciele zabytków, instytucje kulturalne	Gminy Powiatu Gorzowskiego, Powiat Gorzowski – w latach 2021-2022 nie prowadzono szkoleń i konferencji o tematyce możliwości pozyskiwania środków finansowych w zakresie zabytków.
	– umieszczanie na stronie internetowej Powiatu Gorzowskiego informacji o zabytkach powiatu, informacji turystycznych zawierających dane o zabytkach, szlaków tematycznych, kulturowych i tras rowerowych związanych z zabytkami	Powiat Gorzowski	Na stronie internetowej Powiatu Gorzowskiego dostępny jest Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego, który zawiera informację na temat zabytków powiatu.
	– w biuletynie samorządowym	Powiat Gorzowski	Informacje dotyczące zabytków ukazywały się

	<p>„Kierunek Twój Powiat Gorzowski” poświęcenie jednej z rubryk zagadnieniom dotyczącym zabytkom</p>		<p>w biuletynie samorządowym „Kierunek Twój Powiat Gorzowski”.</p> <p>Lubiszyn – gmina prowadzi cykl w gazecie gminnej „Lubiszyńskie wieści – skarby naszej historii”.</p> <p>Bogdaniec – gmina prowadzi stały cykl edukacyjny dotyczący zabytków ziemi bogdanieckiej zamieszczając artykuły w lokalnym biuletynie „Wieści z Bogdańca”.</p> <p>Kostrzyn nad Odrą – z początkiem czerwca 2021 w prasie lokalnej rozpoczął się cykl „Śladami zabytków”.</p>
	<p>– współpraca z placówkami muzealnymi, oświatowymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami, kościołami i innymi instytucjami w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami</p>	<p>gminy powiatu / Powiat Gorzowski, województwo lubuskie, instytucje kulturalne</p>	<p>Bogdaniec – gmina prowadziła ścisłą współpracę z właścicielami i zarządcami obiektów zabytkowych, udzielała pomocy przy aplikowaniu o środki pomocowe na remonty kościołów w miejscowości Stanowice i Jeniniec</p> <p>Kłodawa– gmina nie współpracowała z placówkami muzealnymi, oświatowymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami, kościołami i innymi instytucjami w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.</p> <p>Lubiszyn- pozyskano środki finansowe na:</p> <p>a) prace remontowe konstrukcji dachu z wymianą pokrycia dachowego nawy kościoła rzymskokatolickiego pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stawie</p>

		<p>b) prace budowlane polegające na przebudowie zasilania elektrycznego i budowie systemu sygnalizacji pożarowej w budynku kościoła w Brzeźnie,</p> <p>c) prace remontowe i konserwatorskie kościoła p.w. Św. Krzyża w Lubnie – program projektu „Dziedzictwo sakralne Dolnej Warty”</p> <p>d) prace remontowe wieży kościelnej Kościoła Filialnego w Tarnowie- program projektu „Dziedzictwo sakralne Dolnej Warty”</p> <p>e) prace remontowe i konserwacja Kościoła Filialnego w Marwicach</p> <p>f) termomodernizacja Sali wiejskiej w Ściechowie i Lubnie –Polski Ład</p> <p>Deszczno - w okresie sprawozdawczym realizowano projekt „Dziedzictwo Sakralne Dolnej Warty- prace remontowe w kościele w Boleminie, Deszcznie, Ulimiu i Borku</p> <p>Kostrzyn nad Odrą –miasto stale współpracuje ze Stowarzyszeniem „Forte Cultura”, którego celem działania jest również promocja i sprawowania opieki nad zabytkami – szczególnie obiektów fortyfikacyjnych.</p> <p>Santok – w latach 2021-2022 gmina współpracowała z Muzeum Grodu Santok oraz Polską Akademią Nauk, które prowadzą nadzór</p>
--	--	--

			<p>archeologiczny nad zabytkami znajdującymi się na terenie gminy.</p> <p>Witnica – gmina wspierała merytorycznie i finansowo zadania modernizacyjne w kościołach p.w. Św. Antoniego Padewskiego, udzielając dotacji celowej w wysokości 20.500,00 zł. na prace konserwatorskie i restauratorskie oraz budowlane (związane z renowacją tynków wewnętrznych)</p>
	<p>– organizowanie / współudział powiatu w imprezach uwzględniających w programie tematykę ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych i folklorystycznych, np. organizowanie dożynek powiatowych w pobliżu lub na terenie zabytków, w tym organizowanie wystaw dot. promocji dziedzictwa kulturowego (ginące zawody)</p>	<p>Powiat Gorzowski / gminy powiatu, LWKZ</p>	<p>Bogdaniec – imprezą organizowaną przez gminę uwzględniająca tematykę ochrony dóbr kulturowych oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych i folklorystycznych jest „Lubuskie Święto Chleba” organizowane od 25 lat</p> <p>Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn, Witnica – gminy nie organizowały imprez uwzględniających w programie tematykę ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych i folklorystycznych.</p> <p>Kostrzyn nad Odrą – w ramach organizowanego 2022 roku święta miasta „Kostrzyn na fali” w programie znalazł się m.in. występ lokalnego zespołu folklorystycznego „Drzewiczanie”. Ponadto Muzeum Twierdzy Kostrzyn w 2022r. zorganizowało: - Prelekcję „Walki o Kostrzyn 1945 na bazie archiwalnych fotografii</p>

			<p>radzieckich</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wiosenne Manewry Militarne na Starym Mieście - Wystawę modeli pojazdów militarnych - Wyjazdowa Noc Muzeów - Wycieczkę do Seelow połączoną ze zwiedzaniem zabytków -Romantyczny spacer po Dąbroszynie - Akcja eksploracyjna „Operacja Stalag” <p>Santok- gmina organizowała imprezę Dni Grodu Santok, uwzględniającą w programie dziedzictwo kulturowe oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe</p> <p>Powiat Gorzowski – w roku 2022 organizował Powiatowe Święto Plonów, które w swoim programie uwzględniało tematykę dziedzictwa kulturowego. Ponadto w roku 2020 zrealizowano Powiatowy Konkurs Filmowo-Fotograficzny – „<i>Powiat w obiektywie</i>”, gdzie nadsyłano prace dot. historii, architektury, zwierząt, Celem konkursu było promowanie przyrody, historii i architektury Powiatu Gorzowskiego. Nagrodzone prace zostały opublikowane w kalendarzu powiatowym na rok 2021.</p>
	<p>– udostępnianie zabytków dla zwiedzających w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, Nocy w Muzeach, itp.</p>	<p>właściciele i administratorzy obiektów zabytkowych</p>	<p>Santok – udział w Europejskich Dniach Dziedzictwa - Muzeum Grodu Santok – filia Muzeum Lubuskiego im. Jana Dekerta ul. Wodna 2a w Santoku.</p>

			<p>Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn Witnica, Kostrzyn nad Odrą – nie posiadają wiedzy nt. udostępniania zabytków dla zwiedzających w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, Nocy w Muzeach przez właścicieli i administratorów obiektów zabytkowych.</p> <p>Kostrzyn nad Odrą – Muzeum Twierdzy Kostrzyn nad Odrą uczestniczy w organizacji wydarzeń w ramach „Nocy Muzeów”. W roku 2021 zostało ono zatytułowane „W kręgu ognia” z uwagi na wieczorowy program zwiedzania. Z kolei w 2022r. zorganizowana została Wyjazdowa Noc Muzeów w porozumieniu z Muzeum w Santoku i Gorzowie Wlkp. wraz z udostępnieniem dla zwiedzających obiektów w rodzinnym Kostrzynie nad Odrą</p>
	<p>– udział powiatu a także lokalnych społeczności w Międzynarodowym Dniu Ochrony Zabytków (kwiecień) oraz Europejskich Dniach Dziedzictwa (wrzesień)</p>	<p>organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje, parafie), instytucje kulturalne, Powiat Gorzowski, gminy powiatu</p>	<p>Lubiszyn, Kostrzyn nad Odrą, Kłodawa, Witnica, Deszczno, Bogdaniec –w latach 2021-2022 nie podejmowano działań związanych z Międzynarodowym Dniem Ochrony Zabytków oraz Europejskich Dniach Dziedzictwa.</p> <p>Santok – w latach 2021-2022 gmina brała udział w Europejskim Dniu Dziedzictwa organizowanym przez Muzeum Grodu Santok</p>

	– aktywna współpraca z regionalnymi mediami w celu promocji zabytków i upowszechnienia działań związanych z opieką nad zabytkami	regionalne media Powiat Gorzowski	Nie podejmowano działań.
edukacja społeczności lokalnej w kwestii znaczenia dziedzictwa dla regionu	– edukacja mieszkańców, począwszy od poziomu przedszkolnego i szkoły podstawowej, polegająca na przedstawieniu dziejów regionu na przykładzie zachowanych zabytków	przedszkola, szkoły Powiatu Gorzowskiego, instytucje kultury, organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, Fundacje), parafie)	<p>Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn– w latach 2021-2022 nie była prowadzona edukacja społeczności lokalnej w kwestii znaczenia dziedzictwa dla regionu.</p> <p>Santok – Placówki oświatowe znajdujące się na terenie gminy regularnie współpracują z Muzeum Grodu Santok, prowadzone są warsztaty edukacyjne</p> <p>Bogdaniec – gmina prowadzi stały cykl edukacyjny dotyczący zabytków ziemi bogdanieckiej zamieszczając artykuły w lokalnym biuletynie „Wieści z Bogdańca”.</p> <p>Witnica - W ramach lekcji wiedzy o społeczeństwie uczniowie Szkoły Podstawowej nr 1 w Witnicy przedstawiali projekty poświęcone tematyce regionalnej w tym min. Dotyczące Parku Drogowskazów i Słupów Milowych, a także Żółtego Pałacyku, Muzeum Chwały i Oręza Polskiego. Zajęcia lekcji historii obejmowały spacer historyczny – w ramach którego zwiedzany był budynek Browaru w Witnicy. Natomiast w Zespole Edukacyjnym w Nowinach Wielkich były organizowane liczne zajęcia dotyczące znaczenia</p>

		<p>dziedzictwa dla regionu w tym Lekcje historii w klasach IV-VIII z wykorzystaniem zabytków lokalnych: kościoła i poniemieckiego cmentarza w Nowinach Wielkich, „Parku Drogowskazów” muzeum oręża Pana Chmielewskiego, Żółtego Pałacyku i Ratusza w Witnicy. Ponadto prowadzone były zajęcia dodatkowe dziedzictwa regionu pod nazwą „Witnica na starych pocztówkach” Organizowane były także wycieczki dla uczniów klas I-III do Narodowego Parku Krajobrazowego: Ujście Warty”. Ponadto w ramach lekcji wychowawczych klas I-VIII prezentowana była praca dyplomowa Pani Małgorzaty Palczewskiej pod tytułem „Nowiny w zarysie historycznych” dotycząca kościoła i cmentarza w Nowinach Wielkich, a także historię powstania wsi wraz z zapisami wspomnień najstarszych mieszkańców.</p> <p>Kostrzyn nad Odrą – Edukacja społeczności lokalnej odbywa się w Kostrzynie w sposób zorganizowany w oparciu o zachowane zabytki dawnej Twierdzy Kostrzyn poprzez przekazywanie wiedzy przez pracowników Muzeum. W 2022 r. grupy szkolne, w tym 5 grup przedszkolnych, 22 grupy ze szkół podstawowych, 10 grup ze szkół średnich i dwie grupy studentów (łącznie 964 uczniów odwiedziło Muzeum Twierdzy).</p>
--	--	--

Wspieranie rozwoju turystyki	– realizacja zadań strategii rozwoju powiatu w zakresie turystyki i promocji dziedzictwa kulturowego;	Powiat Gorzowski	Turystyka: w ramach otwartego konkursu ofert w 2021 r. Oddział PTTK Gorzów Wlkp. zrealizował zadanie pn. „Druk mapy historycznej Powiat Gorzowski dawniej” Promocja dziedzictwa kulturowego: W 2022 r. promowano Powiatowe Święto Plonów, które odbyło się w Santocku.
	– współpraca transgraniczna w zakresie turystyki, dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków.	Powiat Gorzowski / LWKZ, Powiat Marchijsko-Odrzański (Niemcy)	W okresie sprawozdawczym zrealizowano Powiatowe Święto Plonów w Santocku w dniu 21.08.2022 r.

Zakończenie

Sprawozdanie z dwuletniej realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami wskazuje na podjęte w tym okresie działania.

Z uwagi na ograniczenia spowodowane pandemią, które ogłoszono na początku marca 2020 roku, większość imprez masowych, które odbywały się dotąd cyklicznie i od wielu lat, w roku 2021 zostały odwołane.

Rada Powiatu Gorzowskiego w 2021 r ustaliła tryb i zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i prace budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie Powiatu Gorzowskiego. Podejmowano też inne inicjatywy mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego – dofinansowano m.in. wykonanie map i przewodników na wniosek Oddziału PTTK Ziemi Gorzowskiej. Wydano mapę rowerową zawierającą wykaz ścieżek rowerowych z uwzględnieniem zwiedzania zabytków na terenie Powiatu Gorzowskiego (wraz ze zdjęciami i mapą). To działanie z pewnością przyczyni się do zapewnienia szerokiego dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym powiatu.

Nadal konieczne jest podjęcie prac prowadzących do opracowania przez niektóre jst, gminnych programów opieki nad zabytkami i gminnych ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych. Większość gmin Powiatu Gorzowskiego realizowała w pewnej części postulaty programowe.

W kolejnych latach planuje się dalsze podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych tj. m.in.: Nie podjęto działań szkoleniowych i informacyjnych w stosunku do właścicieli zabytków. Realizacja przedmiotowych działań w kolejnych latach przyczyni się do poprawy stanu zabytków w wymierny sposób.

Zakłada się, że zostaną zrealizowane w miarę możliwości i potrzeb priorytety, o których mowa w „*Programie Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2024*”, z korzyścią dla poprawy stanu zabytków w powiecie oraz mieszkańców powiatu i gości mogących zapoznać się z dziedzictwem kulturowym.

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 ze zm.) powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie kultury i ochrony dóbr kultury.

W myśl dyspozycji norm art. 12 pkt 4 o samorządzie powiatowym do wyłącznej właściwości rady powiatu należy stanowienie o kierunkach działania zarządu powiatu oraz rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu, w tym z działalności finansowej.

Powiat Gorzowski posiada „*Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2024*” przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Gorzowskiego nr 186/XXXIV/2021 z dnia 27 września 2021 r. Program został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego z dnia 14 grudnia 2021 r. poz. 2129.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840) z realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami Zarząd Powiatu sporządza co dwa lata sprawozdanie, które przedstawia Radzie Powiatu. Niniejsze sprawozdanie obejmuje lata 2021-2022.

W sprawozdaniu ujęto stan realizacji oraz działania podejmowane w celu ochrony dziedzictwa kulturowego, wynikające z przyjętych w Programie głównych celów. W związku z powyższym wnosi się o podjęcie niniejszej uchwały.